

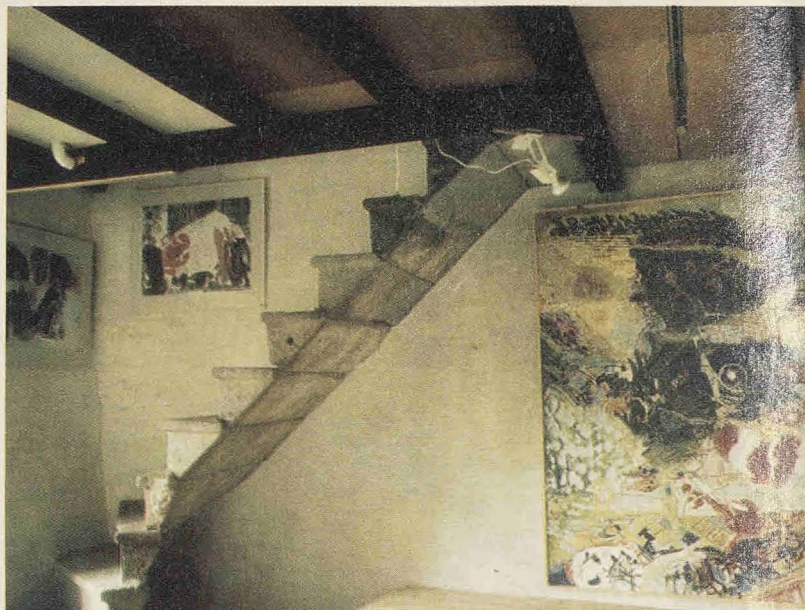
Γνωμία
29 Ουβ. 1975

Όράματα τῆς Κύπρου στήν καρδιά τῆς Γαλλίας!

ΕΝΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΖΕΥΓΑΡΙ, Ο ΚΥΠΡΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ, Η ΤΣΕΧΑ ΚΑΤΕΡΙΝΑ,

Στήν ταπισερί καί στόν πίνακα: Σχήματα ἀδρά, χρώματα φωτεινά...

Έσωτερικό τοῦ μεσαιωνικοῦ σπιτιοῦ: Τό ἀτελιέ μέ τήν πέτρινη σκάλα.

τῆς Ἑλλης Παιωνίδου

Τὸ Μονπεύρου εἶναι ἕνα χωριό διακοσίων κατοίκων στήν Κεντρική Γαλλία, κοντά στήν πόλη Κλερμόν Φεράν. Μονπεύρου θά πῆ πέτρινο βουνό, καί πραγματικά, ὁ λόφος ὅπου εἶναι κτισμένο τὸ χωριό εἶναι ἕνας τεράστιος κοκκινωπὸς θράχος. Ἀπ' αὐτὸ τὸ θράχο ἔκοθαν οἱ κάτοικοι τοῦ Μονπεύρου τίς πέτρες γιὰ νὰ κτίσουν τὰ σπίτια τους ἐδῶ καί τουλάχιστον ἑκατάκιστον χρόνια. Γιατί, τὸ Μονπεύρου εἶναι ἕνα χωριό μεσαιωνικό, πού ὅπως μαρτυρεῖ ὁ τεράστιος ὀλοστράγγυλος πύργος του, χτίστηκε τὸν δέκατο τρίτο αἰώνα.

Τὸ σπίτι τοῦ Κωνσταντίνου Γιαννικούρη καί τῆς γυναίκας του Κατερίνας εἶναι ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν πύργο τοῦ Μονπεύρου, μέ τίς ἴδιες κόκκινες πέτρες, τοποθετημένες μέ ἐπιμέλεια πάνω στὰ ἐρείπια τοῦ μεσαιωνικοῦ σπιτιοῦ, μέ τούς τοίχους πάχους ἑνὸς μέτρου, μέ τούς θόλους καί μέ τὸ τεράστιο πέτρινο τζάκι στή γωνιά. Ὁ Κωνσταντίνος κατάγεται ἀπὸ τὴν Τσάδα, ἕνα χωριό τῆς Πάφου, κι' ἡ Κατερίνα εἶναι Τσέχα. Ὁ Κωνσταντίνος ζωγραφίζει, κι' ἡ Κατερίνα φτιάχνει ταπισερί στὸν τεράστιο ἀργαλειό πού παίρνει τὸ μισὸ χῶρο τοῦ «καθημερινοῦ» δωματίου τοῦ σπιτιοῦ. Ἕνας ἡδη πετυχημένος νεαρὸς Κύπριος ζωγράφος μέσα στήν καρδιά τῆς «προβάνας» τῆς Γαλλίας. Μιά ἡλιθιωμένη νεαρή Τσέχα καλλιτέχνης τοῦ ἀργαλειοῦ «οἰκοδόμοινα» ἐνδὸς μεσαιωνικοῦ σπιτιοῦ πού, ὅπως κι' ὀλόκληρο τὸ χωριό τραβᾷ τὸ ἐνδιαφέρον καί τὸν θαυμασμό τοῦ κύματος τῶν Παριζιάνων πού κατεβαίνουν πρὸς τὸ Νότο γιὰ τίς διακο-

πές τους. Πῶς καί γιατί διάλεξαν κι' οἱ δυὸ αὐτὸ τὸν τόπο διαμονῆς, μᾶς τὸ λέει ὁ ἴδιος ὁ Κωνσταντίνος:

—Ὅταν ὁ ὀρίζοντας εἶναι καθαρός, ὅπως τώρα, τὸ ἀντικρινὸ βουνό εἶναι ὀλόιδιο μέ τὸ βουνό πού ἀγκαλιάζει τὴν Πάφο. Τὸ χρώμα τῆς πέτρας, τὸ χρώμα τοῦ τοπίου ἔχει τόσα κοινὰ μέ τὸ δικό μας. Ἀκόμη κι' ὁ πύργος εἶναι τῆς ἴδιας ἐποχῆς μέ τὸν πύργο τοῦ Κολοσσιοῦ στή Λεμεσό. Φανταστήτε ὅτι τὸν πύργο αὐτὸν τὸν εἶχε κτίσει ὁ Φίλιππος Αὐγούστος, πού εἶχε ἀκολουθήσει τὸν Ριχάρδο τὸν Λεοντόκαρδο στίς σταυροφορίες. Ὁ Ριχάρδος ἔκτισε τὸν Πύργο τοῦ Κολοσσιοῦ, κι' ὁ Φίλιππος τὸν Πύργο τοῦ Μονπεύρου. Πρωτοεἶδα τὸ χωριό, ὅταν ἦρθα ἐδῶ τὸ 1964, φοιτητῆς ἀκόμη τῆς Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Παρισιοῦ, γιὰ νὰ ἐπισκεφθῶ κάποιο φίλο μου. Ἀπὸ τότε θέλησα ν' ἀγοράσω ἕνα σπίτι ἐδῶ. Καί μὲν ἐμαθα ὅτι πωλιόταν αὐτὸ ἔτρεξα. Ἦταν μὲν πρῶτογεννημένη τὴν Κατερίνα στή Σχολή. Δουλέψαμε κι' οἱ δυὸ μέ τὴν Κατερίνα ἀπὸ τὸ 1968 ὡς τώρα ξεοδεύοντας ἄλλες τίς οἰκονομίες μας, καί μὲν ἔχουμε κάνει τὰ μισὰ ἀπ' ὅ,τι ὑπολογίζουμε νὰ κάνουμε. Θὰ ἐπεκτείνουμε τὸ σπίτι πρὸς τὰ μπρός, γιὰ νάχη πὺ πολὺ χῶρο ἡ Κατερίνα μέ τὸν ἀργαλειό, κι' ἐγὼ μέ τὸ ἀτελιέ μου.

Ἡ ρετσίνα, φερμένη εἰδικὰ ὀλο τὸ δρόμο ἀπὸ τὸν Τίρναβο, ἔχει παγῶσει στὸ ὑπόγειο τοῦ σπιτιοῦ, πού εἶναι μιά πραγματικὴ θολωτὴ μεσαιωνικὴ κάβα καί συντραφεύει

τὴν κουβέντα μας στὸ προαῖλιο τοῦ σπιτιοῦ, ἐνῶ κάτω ἀπλώνεται καταπράσινη ἡ πεδιάδα καί τὰ γύρω χωριά.

Κι' ἡ Κατερίνα συμπληρώνει, μέ τὰ σπασμένα ἑλληνικά της:

—Νοιώθω τόσο πλήρης ἐδῶ, πού δὲν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη οὔτε γιὰ ἕνα ταξίδι. Ὅσο ζούσαμε στὸ Παρίσι ἤθελα συνέχεια νὰ φεύγω.

Νοιώθουν πραγματικά πλήρεις, ὄχι μονάχα γιὰ τὴν γαλήνη καί τὴν ἡσυχία τοῦ χωριοῦ τοῦς ἀφήνει ἀπεριόριστα περιθώρια δημιουργίας, ἀλλὰ καί γιὰ τὴν ἀγάπη τῶν φίλων τους, νεαρῶν καί πιδὸ ἡλικιωμένων καλλιτεχνῶν, πού κατοικοῦν στὰ σπίτια ὀλόγυρα. Εἶναι ἐδῶ, ἕνας ἀρχιτέκτονας, ἕνας ἀγγειοπλάστης, ἕνας φωτογράφος, ἕνας ζωγράφος, κι' ἀκόμη ἕνας γιατρός. ἕνας φυσιοθεραπευτής, ὀλοι μὰζι μιά οἰκογένεια, μιά οἰκογένεια πού αἰσθάνεται τὸν νεαρὸ Κύπριο καί τὴν γυναίκα του σὰν ἀνθρώπους δικούς της.

—Ὅταν ἔγινε ἡ τραγωδία τῆς Κύπρου βρισκόμασταν ἐκεῖ, στήν Πάφο, μέ τὴν Κατερίνα καί μ' ἕνα ζευγάρι φίλους μας ἀπὸ τὸ χωριό. Ὁλόκληρο τὸ Μονπεύρου ἦταν σκυμμένο πάνω ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο γιὰ ν' ἀκούση γιὰ τὴν τύχη μας, καί τὴν τύχη τῆς Κύπρου...

Ὁ Κωνσταντίνος ἔχει ἡδη φτιάξει ψηφιδωτὰ σὲ τρία σχολεῖα τῆς Λευκωσίας, σ' ἕνα μεγάλο ξενοδοχεῖο τῆς Πάφου, καί τὸ περσινὸ καλοκαίρι θὰ ἔφτιαχνε ἕνα σὲ ξενοδο-

ΥΦΑΙΝΟΥΝ ΣΤΟΝ ΑΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗ ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ!

Στο ύπνοδομάτιο συνεχίζεται ή έκθεση, πού πιάνει επίσης και τώ χώρο τού άτελιέ.

Οι δύο καλλιτέχνες: Τό έργο τους, προσφορά στην Κύπρο.

Στόν άργαλειό, όπως οι άνουφάντρες τού παλιού καιρού.

χείο τής Άμμοχώστου... Τά καλοκαίρια τους, αυτός κι' ή Κατερίνα τά περνούσαν στις άκρογιαλιές τής Κύπρου, μαζεύοντας χαλίκια από τή θάλασσα (τά καλύτερα και τά πιό άθάνατα, όπως λένε) για τίς ψηφίδες, και μαλλι άγριο) σέ φυσικά χρώματα για τόν άργαλειό. Οι ταπισερι τής Κατερίνας στολίζουν τούς τοίχους πολλών σπιτιών τής Γαλλίας και τής Κύπρου. Συχνά, οι δύο τους συνεργάζονται. Ο Κωνσταντίνος φτιάχνει τώ σχέδιο και ή Κατερίνα τώ μεταφέρει στο χαλί...

— Η ζωή μας περνούσε ανάμεσα στην Πάφο και στο Μονπεύρου, λέει ο Κωνσταντίνος. Και θά συνεχίση έτσι νά περνάη... Άν είχαμε τά χρήματα θά πηγαίναμε και φέτος στην Κύπρο. Είχα ύπολογίσει σ' εκείνο τώ ψηφιδωτό τής Άμμοχώστου, πού θά είχε μέγεθος κάπου ένενήντα τετραγωνικά μέτρα... Τώρα, όπως βλέπετε κάνω τήν έκθεση εδώ...

Ναι, σ' ένα παράθυρο τού σπιτιού μιá σεμνή άφίσα ζωγραφισμένη από τόν ίδιο τόν καλλιτέχνη γράφει: «Έκθεση». Ολόκληρο τώ δεύτερο πάτωμα, πού είναι τώ εργαστήριο τού ζωγράφου και τώ τρίτο πάτωμα (κάθε πάτωμα κι' ένα δωμάτιο, όπως τώ ήθελε τώ πρωτότυπο τού μεσαιώνα) πού είναι τώ ύπνοδομάτιο τού ζευγαριού. Έχουν μετατραπή σέ μιá άπéριττη γκαλερί. Έδω οι άδρες σιθαρές γραμμές τών σχεδίων και τών χρωμάτων τών χαλιών τής Κατερίνας σμίγουν άρμονικά με τά λαμπερά γαλάζια και τά πορτοκαλιά τού λαδιού ή τής άκουαρέ-

λας τού Κωνσταντίνου. Μερικές σκούρες μορφές έπεμβαίνουν ανάμεσα στα λεπτεπίλεπτα σχέδια, στις μνήμες τών θυθών και τών άγριαλούδων τής Πάφου... Ο καλλιτέχνης εξηγεί:

— Η τραγωδία τής Κύπρου πού τή ζήσαμε ολόκληρη από τόν περσινό Ιούνιο ως τώ Σεπτέμβριο, μ' έχει συγκλονίσει βαθειά. Δέν μπορώ νά μιλήσω με τήν τέχνη μου για τίποτ' άλλο πιά, παρά γι' αυτό τώ θνείρο τώ συντριμμένο, γι' αυτά τά αγάλματα τά άκρωτηριασμένα για τήν πίκρα πού σφράγισε άνεξίτηλα αυτόν τόν χαρούμενο τόπο...

Οι φράσεις, πού συνοδεύουν τούς πίνακες είναι ή άποσπάσματα από ποίηση τού Σεφέρη, τού Ρίτσου ή είναι άυτοσχέδια σίχοι τού ίδιου τού ζωγράφου.

«Ένα χάλκινο χαμόγελο στα χείλη πού φιλοῦν τώ θυθό τού δράματός μου»...

«Ξύπνα γής πού με στέριωσες, Ξύπνα Ξανά στ' άγέρα τώ σπρώξιμο, και νοιώσε πάλι λευτεριά στοῦ Πενταδάκτυλου τά χώματα».

«Τ' αγάλματα ποῦφτιαξες, βράχοι στρειδοφόροι, στην άγκαλιά τής θάλασσας, καταφύγιο».

Οι Γάλλοι με τώ αυστηρό τους κριτήριο πού άπορρίπτει καθημερινά χιλιάδες έκκολαπτόμενους καλλιτέχνες όλων τών ειδών κι' όλων τών έθνοτήτων έχουν ήδη δεχτή τόν Γιαννικούρη. Ο νεαρός καλλιτέχνης έχει επανειλημμένα έκθέσει στο Παρίσι, στην Κύπρο, στο Άμστερνταμ. Οι έφημε-

ρίδες τής περιοχής τού άφιερώνουν έγκωμαστικά σχόλια. Η γαλλική Κυβέρνηση τού παράγγειλε τρία ψηφιδωτά κι' ένα «φρέσκο» για δημόσια κτίρια. Και ή τηλεόραση ήρθε και κινηματογράφησε τήν έκθεσή του, και τώ μεσαιωνικό σπίτι τού ζευγαριού. Τώ πρώτο μεγάλο βήμα πρὸς τήν έπιτυχία έχει γίνει. Εκεί πού άλλοι άγωνίζονται μιá ολόκληρη ζωή, ο Κωνσταντίνος και ή Κατερίνα, πρὶν καλά καλά πατήσουν τά τριάντα πέντε, με τώ μόχθο και τή συνέπειά τους, κέρδισαν τώ εύρο και δύσκολο κοινό. Η άπλή έπιγραφή «Έκθεση» κι' ο πρωτότυπος τρόπος πού εκτίθενται τά έργα, μέσα στόν ίδιο τόν χώρο πού ζή ο καλλιτέχνης, μαζεύουν τούς επισκέπτες καθημερινά.

— Αισθανόμαστε ότι προσφέρουμε κάτι κι' εμείς στην Κύπρο, έστω και τώ ελάχιστο, λέει ο Κωνσταντίνος.

Τώ μήνυμα πού μεταφέρουν έτσι άδιαστα, όχι σαν προπαγάνδα αλλά σαν έναν σιγανό λυγμό, σαν ένα πνιγμένο παράπονο, άγγιζει τόν κάθε ευαίσθητο άνθρωπο πού άνεβαίνει τήν πέτρινη σκάλα τού σπιτιού τών δυο παιδιών. Όπως τόν άγγιζουν τά σχέδια και τά χρώματα τής Κατερίνας, δεμένα με άπεριόριστη ύπομονή στόν άργαλειό, τά σχέδια και τά χρώματα τού Κωνσταντίνου, πού μιλάνε έκφραστικά για κόσμους όπου τώ όνειρο κι' ή ποίηση σμίγουν με τή φωτεινή φύση τής Κύπρου και τής Κεντρικής Γαλλίας, και με τήν πίκρα για τήν μοίρα τής μικρής πατρίδας.